

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 042/17

KLAGER: Den tyrkiske ambassaden
PUBLIKASJON: Aldrimer
PUBLISERINGSDATO: 25.01.2017
STOFFOMRÅDE: Utenriks
SJANGER: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Opplysningskontroll, stigmatiserende omtale
REGISTRERT: 20.02.2017
BEHANDLET I PFU: 23.05.2017
BEHANDLINGSTID: 93 dager
KLAGEGRUPPE: Diverse
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Aldrimer publiserte **onsdag 25. januar** en artikkel på sine nettsider om fjorårets kuppforsøk i Tyrkia. Artikkelen ble publisert både på engelsk og på norsk, og de to versjonene var like sett bort i fra språket. Vi skriver her sammendrag av den norske versjonen. I tittelen stod det: «**Mener kuppforsøk i Tyrkia var iscenesatt**».

Ingressen var slik:

«Det er en dominerende vurdering innad i NATO at det mislykte militærkuppet i Tyrkia var isenesatt av Tyrkias president Recep Tayyip Erdoğan.»

Brødteksten åpnet på denne måten:

«Det forteller høytstående NATO-kilder til aldrimer.no. Kildene understreker at dette temaet ikke er berørt i formelle, skriftlige vurderinger fra forsvarsalliansen. Til det er temaet altfor sensitivt, gitt at alle medlemsland skal ha tilgang til alle ferdige etterretningsprodukter som utarbeides internt i alliansen.

(...)

Men i uformelle sammenhenger er vurderingen i NATO meget entydig.

‘De som er senioroffiserer, tre- og firestjerners generaler, og som har arbeidet med Tyrkia i 30-40 år og som har vært seniormentor for tyrkiske offiserer i fire-fem år, sier at de har ingen tro på at det var noe kupp. Hvis det tyrkiske forsvaret ville gjennomføre et kupp hadde de lyktes. Dette har de jo tradisjon på i Tyrkia’, sier en NATO-kilde med dårlig skjult ironi.

Og legger til:
‘De hadde jo en liste på 1600 navn som var klar allerede dagen etterpå, over folk som skulle fjernes’.»

Lenger ned i artikkelen skrev Aldrimer at Tyrkia allerede morgenen etter kuppforsøket meldte at kuppet var blitt slått ned, og at det «**[u]middelbart etterpå ble startet systematiske og omfattende utrenskinger av militære offiserer, dommere og andre personer i det tyrkiske maktapparatet**».

Videre ble en anonym NATO-kilde sitert slik:

«Tyrkiske offiserer som fortsatt har litt kontakt med NATO har fortalt at Erdogan allerede ett år før det påståtte «kuppet» hadde startet på en liste over folk han ikke ville ha med videre’, sier en NATO-kilde. Disse mener at forberedelsene til det simulerte kuppforsøket i realiteten må ha begynt allerede da. ‘Jeg har ennå ikke møtt noen som har noen tro på at det egentlig var et reelt kuppforsøk i alle de diskusjoner jeg har overhørt eller vært en del av’, sier kilden.»

Helt til slutt i artikkel skrev Aldrimer at NATOs pressekontor ikke ville kommentere opplysningene. Det stod også at redaksjonen hadde vært i kontakt med Erdoğan's kontor i Tyrkia, men at de ikke hadde mottatt noe svar derfra.

KLAGEN:

Klager er den Tyrkiske ambassaden i Oslo. Klager reagerer sterkt på anklagene i artikkelen. Slik klager ser det bryter artikkelen med god presseskikk på punkt 3.2, om opplysningskontroll og aktsom bruk av anonyme kilder, og punkt 4.3, om stigmatiserende omtale og privatliv.

Klager viser til kildene i artikkelen, og påstanden om at «NATO Intelligence Fusion Center (NIFC)» har en rapport som har analysert president Erdoğan's personlighet, og skriver:

«NATO officials have described the article as ‘clearly nonsense’. NIFC has stated that they do not hold such a report, and that the implication that NATO would approach a think tank, in order to produce a classified assessment about a NATO nation, is ‘absurd’.

This is an obvious and clear breach of article 3.2 of the Ethic Code. The Source cited in the article is incorrect.»

Klager viser til at det står i artikkelen at president Erdoğan iscenesatte kuppet. Klager skriver videre: «Further on, the article not only proceeds on this false and groundless premise, but at the same time insults are levelled against the very personality of the President of Turkey.»

Dette utgjør et klart brudd på punkt 4.3, om stigmatiserende omtale og privatliv, og punkt 3.2, om opplysningskontroll, slik klager ser det

Videre står det i klagen:

«It is also claimed that ‘many officers who dared to return home were ... killed’. This is totally incorrect, utterly devoid of any legal and factual basis. The author must present clear evidence for it.

This is a violation of article 4.3 and 3.2 of the Ethic Code.»

Sekretariatet har vurdert det slik at påstandene i artikkelen som går på president Erdoğan's personlighet – om at han angivelig er narsissist – krever samtykke fra Erdoğan selv. Den tyrkiske ambassaden er, som Erdoğan's og Tyrkias representant i Norge, imidlertid klageberettiget i resten av påstandene i artikkelen.

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Aldrimer har tatt kontakt med Den tyrkiske ambassaden med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Aldrimer avviser at artikkelen bryter med god presseskikk. Ansvarlig redaktør Kjetil Stormark skriver innledningsvis:

«Vår artikkel er en av flere artikler som er basert på omfattende og systematiske bakgrunnssamtaler med sentrale forsvarskilder i inn- og utland kombinert med andre, tradisjonelle, journalistiske metoder.»

Videre skriver redaktøren at han må være varsom med å gi informasjon om kildene som ligger til grunn for artikkelen, fordi han «ikke kan utelukke at PFU-klagen er en del av kildejakt fra tyrkisk side».

Aldrimer mener videre at artikkelen ikke gir inntrykk av at redaksjonen «sitter på sannheten om hva som faktisk skjedde i Tyrkia», men at redaksjonens kilder «har gjort det klart at det er et dominerende vurdering innad i NATO at kuppforsøket var iscenesatt».

Redaktøren understreker også at artikkelen har stor offentlig interesse, og viser til de store geopolitiske implikasjonene Tyrkias veivalg fremover kan ha.

Han skriver videre:

«Vurderingene vi har referert til og som gjøres uformelt innad i NATO er ikke tatt helt ut av løse luften. Som en av våre kilder sier: 'De som er senioroffiserer, tre- og firestjerners generaler, og som har arbeidet med Tyrkia i 30-40 år og som har vært seniormentorere for tyrkiske offiserer i fire-fem år, sier at de har ingen tro på at det var noe kupp. Hvis det tyrkiske forsvaret ville gjennomføre et kupp hadde de lyktes. Dette har de jo tradisjon på i Tyrkia'.

Ut fra dette sitatet kan PFU rimeligvis legge til grunn at minst en av våre kilder - som minimum - har snakket direkte med disse høytstående offiserene som arbeider i direkte inngrep med Tyrkia og har mentorrolle(r) vs tyrkiske offiserer.»

Aldrimer opplyser at de har kontrollert informasjonen fra sitatet ovenfor med andre kilder. Alt dette gjør at punkt 3.2, om opplysningskontroll og aktsomhet ved bruk av anonyme kilder, ikke er brutt, ifølge redaktøren.

Videre skriver Aldrimer at redaksjonens kilder fastholder at flere offiserer er blitt drept etter

at de returnerte til Tyrkia. Redaktøren skriver:

«I denne konteksten definerer vi 'et betydelig antall' som mer enn noen ytterst få, gitt at tap av liv er oppsiktsvekkende. Dette er bl.a. tyrkiske kolleger som offiserer i NATO har hatt personlig kontakt med og sørger over tapet av. (...) Hva gjelder våre kilders og derigjennom vår mulighet til å legge fram ytterligere informasjon på dette punkt, er det fortsatt nødvendig å gjøre grundige kildevernaveininger. Det er en ikke ubetydelig risiko for sanksjoner og/eller straffeforfølgelse av personer som blir mistenkt for å gi informasjon til ansatte i NATO om skjebnen til tyrkiske offiserer som har vendt tilbake til Tyrkia etter å ha blitt fjernet fra sine stillinger i NATO. Vi fester stor lit til den informasjonen som våre kilder har gitt, også på dette punkt. Vi har ennå til gode å finne faktafeil i det store vellet av informasjon vi over tid har innhentet fra de samme kildene.»

Aldrimer viser også til en rapport fra det amerikanske utenriksdepartementet som sier at menneskerettighetsorganisasjoner har dokumentert flere mistenkelige dødsfall blant fanger i Tyrkia etter kuppforsøket.

Rapporten viser at det har vært et betydelig antall personer som er omkommet i tyrkiske fengsler i kjølvannet av kuppforsøket, skriver Aldrimer, og videre: «Tyrkiske myndigheter synes imidlertid å rapportere disse dødsfallene konsekvent som selvmord.»

Punkt 3.2 er derfor ikke brutt når det gjelder påstanden om drepte offiserer, slik Aldrimer ser det.

I et ettersendt tillegg til klagen, viser Aldrimer til et dokument som redaksjonen skriver er «satt sammen av den tyrkiske opposisjonen». Dokumentet inneholder «oppdaterte navnelister over personer som er døde/omkommet (...) og hevdes å være drept i tyrkisk fangenskap», skriver Aldrimer.

Klager ønsket ikke å kommentere Aldrimers tilsvare.